

Аеропорти як простір соціалізації людини в контексті сталого розвитку

Наведені результати досліджень окремих процесів соціалізації людини в аеропорту, зокрема, задоволення соціального запиту стосовно візуальної доступності низки технологічних процесів та складових навколишнього середовища.

Актуальність теми доповіді. Концепції сталого розвитку країн визначають шляхи містобудівного освоєння територій та принципи утворення безпечних населених пунктів, у яких:

- усунені соціальні бар'єри;
- забезпечений загальний доступ до дорожньо-транспортної інфраструктури;
- всі зелені зони та громадські місця є безпечними, доступними і відкритими, особливо для жінок і дітей, літніх людей та інвалідів, тощо.

Аеропорти, в контексті сталого розвитку, розробляють відповідні стратегії, реалізація яких сприяє вирішенню завдань політичного, економічного, експлуатаційного, екологічного та соціального спрямування. До останніх відносяться:

- забезпечення доступності аеропорту та його складових, зокрема, візуальної доступності;
- максимальний доступ до загальної авіаційної транспортної системи, окремих місць призначення;
- поширення спектру послуг неавіаційного спрямування;
- створення нових робочих місць, тощо [1, 2].

Це, у свою чергу:

- накладає відбиток на просторову організацію територій аеропортів та приаеродромних територій [3, 4];
- сприяє появі нових типів будівель та споруд [5];
- супроводжується реорганізацією привокзальних площ та транспортно-пішохідних зв'язків [6];
- вимагає приведення рівня надання послуг в аеропортах у відповідність до вимог міжнародних стандартів [1], тощо.

Як наслідок, частина аеропорту може бути перетворена на креативний / соціокультурний простір. Його можна розглядати як своєрідне середовище соціалізації представників різних соціальних груп [3, 7] під час їх подорожей авіаційним транспортом або відвідування авіатранспортного підприємства [3, 4].

Виключенням є аеродром, інші контрольовані зони, пов'язані з забезпеченням безпеки польотів. Але саме аеродроми є найбільш привабливими, з точки зору потенційних користувачів / відвідувачів, для візуального сприйняття, спостереження та оцінювання виробничих процесів аеропортів.

Мета доповіді – оприлюднити результати досліджень окремих процесів соціалізації людини в аеропорту, зокрема, задоволення соціального запиту стосовно візуальної доступності низки технологічних процесів та складових навколишнього середовища.

Методи дослідження – вивчення картографічних, фотографічних та проектних матеріалів, відомостей з історії будівництва та експлуатації будівель та споруд аеропортів; порівняльний та критичний аналіз, системний підхід до вивчення об'єктів як комплексів та виявлення їх властивостей та зв'язків із зовнішнім середовищем.

Основні результати дослідження

Запорукою створення простору соціалізації людини є формування у структурі аеропорту осередків:

- генеруючих можливості ідентифікації аеропорту як складової туристичної дестинації [4];
- надання освітніх, пізнавальних та розважальних послуг [3, 5];
- отримання позитивних вражень [3, 5];
- вирішення економічних питань на тлі основних виробничих процесів, тощо [5].

Візуальна доступність об'єктів дорожньо-транспортної інфраструктури, статичних та динамічних об'єктів аеропортів, чудових краєвидів приаеродромних територій, місцевої культури може бути забезпечена шляхом влаштування тимчасових площадок для спотінга та стаціонарних оглядових майданчиків [5].

Оглядові майданчики існують з часів перших показових польотів повітряних суден, призначені для розміщення та обслуговування чисельних відвідувачів / спостерігачів, але не є масовим явищем.

Аналіз багаторічної практики спорудження та експлуатації оглядових майданчиків, які призначені саме для масового обслуговування відвідувачів / спостерігачів та мають вільний (без обмежень) доступ, дозволив виявити особливості їх розміщення та формування.

Насамперед, тип та сміливість оглядових майданчиків залежать від масштабності показових заходів та цікавості подій під час експлуатації аеропортів.

Для широкого кола останніх була запропонована ієрархічна структура, до складу якої були включені 5 категорій – від авіа шоу до локальних панорам забудови (локальні ділянки) [5].

Серед факторів, які впливають на вибір місця розташування останніх, слід виділити соціальні, природно-кліматичні, екологічні, містобудівні, конструктивно-технологічні, естетико-інформаційні та економічні. Кожний з них може бути деталізований, мати різні показники впливу на остаточне рішення [5].

Були визначені зони локалізації місць концентрації потенційних відвідувачів / спостерігачів, об'єкти, до яких ці зони тяжіють, а також прийоми розміщення оглядових майданчиків у системі просторової організації аеровокзальних комплексів та аеропортів [5].

Виділені типологічні особливості оглядових майданчиків для масових відвідувань та запропонована їх типологічна класифікація (за функціональним призначенням, об'ємно-планувальними параметрами, рівнем доступності, людино-ємністю) [5].

Висновки

1. Створення соціально значимих об'єктів – тимчасових площадок для споттінга, стаціонарних оглядових майданчиків, які інтегрують пізнавальні, навчальні, естетичні, специфічні функції, функції відпочинку та розваг, сприяє покращенню споживчих якостей середовища аеропортів та підвищує їх конкурентоспроможність.

2. Світовий досвід організації оглядових майданчиків в аеропортах свідчить про поширення практики усунення соціальних бар'єрів та забезпечення загального доступу до об'єктів дорожньо-транспортної інфраструктури, рекреації та місцевої культури.

3. Виявлені типологічні особливості оглядових майданчиків, прийоми їх розміщення та формування дозволяють систематизувати та уніфікувати відповідні процеси проєктування, будівництва та експлуатації.

Список використаних джерел

1. Кабінет Міністрів України (КМУ). Постанова. 24.02.2016 №126 Про затвердження Державної цільової програми розвитку аеропортів на період до 2023 року. Офіційний вісник України. 2016. № 18. Ст. 740.

2. Ложачевська О. М., Паламарчук Ю. А. Формування стратегії економічного розвитку пасажирського терміналу аеропорту: монографія. Київ : Кондор, 2009. 240 с.

3. Агеева Г. Н. Унитарный урбанизм аэропортов. Eurasian scientific congress. Abstracts of the 3rd International scientific and practical conference. Barca Academy Publishing. Barcelona, Spain. 2020. С. 205-211. DOI: 10.5281/zenodo.7848217

4. Агеева Г. М. Туристичний потенціал аеропортів та територій, наближених до них. Роль та значення індустрії туризму й гостинності у розвитку територій, громад, держави : монографія. Львів : ЛТЕУ, 2022. С. 249-263. DOI: 10.5281/zenodo.6470739

5. Agieieva, G. (2023). Visitors' Terraces as Components of the Urban Environment of Airports. In: Onyshchenko, V., Mammadova, G., Sivitska, S., Gasimov, A. (eds) Proceedings of the 4th International Conference on Building Innovations. ICBI 2022. Lecture Notes in Civil Engineering, vol 299. Springer, Cham. DOI: 10.1007/978-3-031-17385-1_31

6. Агеева Г. М., Волкова А. В. Привокзальні площі : реорганізація планувальних рішень під час реконструкції аеропортів. Проблеми розвитку міського середовища. 2017. Вип. 3 (19). С. 36-49. DOI: 10.5281/zenodo.6668682

7. Agieieva G. M., Nickolchuk B. S. Airports as art-space. AVIA-2019 : Proceedings of the Fourteenth International Conference of Science and Technology. - National Aviation University. Kyiv, 2019. Pp. 21.13-21.17.